

Anonim Şirketlerde Bir Azınlık Hakkı Olarak Finansal Tabloların Görüşülmesinin Ertelenmesini Talep Etme Hakkı ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar (TTK m. 420)*

The Right to Request the Postponement of Discussion of Financial Statements as a Minority Right in Joint Stock Companies and Problems Encountered in Practice (TCC Art. 420)

Doç. Dr. Mustafa YASAN**

Beyza ARI***

Öz

Anonim şirketlerin yapısını ortaya ilkelerin başında çoğunluk ilkesi yer almaktadır. Çoğunluk ilkesi şirket ilişkisinden kaynaklanan hakların sahip olunan payların sayısı ve sermayeye oranı ile ilişkilendirilerek kullanılmasını sağlamaktadır. Çoğunluk ilkesinin sakıncalarını gidermek, anonim şirket tüzel kişiliği, pay sahipleri hatta üçüncü kişi yatırımcılar ve alacaklıların menfaatleri arasında denge sağlayabilmek ve sürdürülebilir bir anonim şirket ilişkisi meydana getirebilmek amacıyla azınlık pay sahiplerine birtakım haklar tanınmıştır. Azınlık hakları olumlu ve olumsuz azınlık hakları şeklinde ikili bir ayrıma tabi tutulmaktadır. Olumlu azınlık haklarından biri de finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesini talep etme hakkıdır. Erteleme talebi azınlık tarafından anonim şirket genel kurul toplantı başkanlığına yöneltilecek ve toplantı başkanlığı şekle ve esasa ilişkin koşulların gerçekleştiğini tespit etmesi halinde ayrıca bir genel kurul kararına gerek kalmaksızın finansal tabloların görüşülmesi için genel kurul toplantısını bir ay sonrasına bırakacaktır. Bu çalışmada öncelikle azınlık kavramı ve azınlığa verilen haklar üzerinde genel açıklamalar yapılacaktır, daha sonra ise finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesi hakkı detaylı olarak incelenecektir. Finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesinin kimler tarafından yapılacağı, gerekçe hususu, ikinci toplantı süreci ve erteleme talebinin yerine getirilmemesi ihtimali çalışmanın ana konusunu oluşturacaktır.

Anahtar Kelimeler

Azınlık hakları, Finansal tablolar, Finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesi, Anonim şirketler, Genel kurul.

* Hakemli Araştırma Makalesi / **Makale Geliş Tarihi:** 21.08.2024 – **Makale Kabul Tarihi:** 31.08.2024.

Atıf: Mustafa Yasan ve Beyza Arı 'Anonim Şirketlerde Bir Azınlık Hakkı Olarak Finansal Tabloların Görüşülmesinin Ertelenmesini Talep Etme Hakkı ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar (TTK m. 420)' (2024) 2(2), TRÜHFD 184-209.

** İzmir Demokrasi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, e-mail: mustafa.yasan@idu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0741-9720>.

*** Özel Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, İzmir Demokrasi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, e-mail: beyzaari17@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-2589-8023>.

Abstract

One of the principles that is valid in joint-stock companies is the majority principle. The majority principle ensures that the rights arising from the company relationship are used by associating them with the number of shares owned and their ratio to the capital. In order to eliminate the disadvantages of the majority principle, to provide a balance between the interests of the joint-stock company legal entity, shareholders and even third party investors and creditors, and to create a sustainable joint-stock company relationship, minority shareholders have been granted certain rights. Minority rights are subject to a dual distinction as positive and negative minority rights. One of the positive minority rights is the right to request the postponement of the discussion of the financial statements. The postponement request will be directed by the minority to the chairmanship of the general assembly meeting of the joint-stock company, and if the chairmanship determines that the conditions regarding the form and substance have been met, it will postpone the general assembly meeting to one month later for the discussion of the financial statements without the need for a separate general assembly decision. In this study, first of all, general explanations will be made on the concept of minority and the rights granted to the minority, and then the right to postpone the discussion of the financial statements will be examined in detail. The main subjects of the study will be who will postpone the discussion of the financial statements, the justification, the second meeting process and the possibility that the postponement request will not be fulfilled.

Keywords

Minority rights, Financial statements, Postponement of discussion of financial statements, Joint-stock companies, General assembly.

GİRİŞ

Azınlık kelime anlamı itibariyle bir toplulukta kendine özgü nitelikler bakımından ayrı ve ötekilerden sayıca az olanlar demektir. Türk hukukunda azlık ve azınlık kavramlarından hangisinin kullanılması gerektiği konusunda bir görüş birliği bulunmamaktadır. Bu çalışmada, Türk şirketler hukuku terminolojisinde çoğunlukla benimsenen azınlık kavramı tercih edilecektir. Böylece, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) öncesindeki terminolojik birikim kullanılmaya devam etmiş olacaktır. Azınlık, TTK m.411 hükmünde sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde ise yirmide birini oluşturan pay sahipleri olarak belirtilmiştir. Çoğunluk ilkesinin geçerli olduğu anonim şirketlerde çoğunluğa karşı azınlığın korunması açısından azınlığa birtakım haklar verilmiştir. Azınlığın olumlu ve olumsuz hakları bulunmaktadır.

Azınlığın olumlu haklarından finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesi bu çalışmanın ana konusunu oluşturmaktadır. Anonim şirketlerde azınlık, gerekçelerini belirterek ve bu gerekçeleri genel kurul toplantı tutanağına geçirterek finansal tabloların ve bununla bağlantılı konuların görüşülmesinin bir ay sonraya bırakılmasını talep edebilir. Böyle bir talep

üzerine genel kurul, toplantı sırasında finansal tabloları ve bununla bağlantılı maddeleri görüşemez. Bir ay sonra yeni bir toplantı yapılmalıdır. Finansal tabloların ve bunu görüşmek için bununla bağlantılı konuların görüşülmesinin bir ay sonraya ertelendiği pay sahiplerine ilanla bildirilir ve pay sahipleri usulüne uygun bir şekilde bir ay sonra yapılacak ikinci genel kurula çağrılır. Şayet ara dönemde azınlığa itiraz ettikleri ve tutanağa geçirdikleri hususlarda, ilgililer tarafından dürüst hesap verme ölçüsü ilkelerine göre yeterli bilgi verilmezse, azınlık tekrar görüşmelerin ertelenmesi talebinde bulunabilir. Ancak bu talep genel kurul tarafından değerlendirilir. Şayet genel kurul talebi haksız bir şekilde reddederse, genel kurulun bu kararına karşı iptal davası açılabilir¹.

I. ANONİM ŞİRKETLERDE AZINLIK HAKLARI

A. Azınlık Kavramı

TTK'da bazı maddelerde azınlık bazı maddelerde ise azlık kavramını kullanılmıştır. “Azlık ve “azınlık” terimleri aynı anlamı ifade edecek şekilde kullanılsa da tam olarak aynı anlama sahip değildir. Bu nedenle Kanunda terim konusunda çıkarılan bu ikiliğe doktrinde eleştiri getirilmiştir. Ancak konuya ilişkin olarak bir terim birliği oluşmamıştır².

Doktrinde bir görüşe göre, azınlık teriminin kullanılması azlık terimine göre daha yerinde olacaktır. Çünkü azlık terimi, çokluk teriminin karşıtı olup sayı ve ölçü yönünden az olması durumunu ifade etmektedir. Azınlık terimi ise çoğunluk teriminin karşıtıdır. Anonim şirketlerde çokluk değil çoğunluk ilkesi geçerlidir. Dolayısıyla çoğunluk teriminin karşıtı olarak azlık teriminin kullanılması anlam kargaşasına sebebiyet verecektir³. Bu çalışmada da bu görüş benimsenmiş olup azınlık kavramı kullanılacaktır.

Halka açık anonim şirketler için azınlık oranı, TTK'da esas sermayenin yirmide biri olarak belirlenmiştir. Sermayesi ve pay sahibi sayısı fazla olan halka açık anonim şirketlerde azınlık haklarının kullanılabilmesi için esas sermayenin yirmide birine sahip olan pay sahibi ya da pay sahipleri yeterli görülmüştür⁴. Kapalı tip anonim şirketlerde ise TTK m.411 hükmüne

¹ Oruç Hami Şener, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku* (5. Baskı Seçkin Yayınevi, 2022) 498.

² Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II* (Adalet Yayınevi 2014) 1556, 1557; Saniye Betül Evgallıoğlu, ‘Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları ve Azınlığın Korunması’, (Yüksek Lisans Tezi, Antalya Bilim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2021).

³ Nazmiye Çiftçi, ‘Anonim Şirketlerde Azınlığın Finansal Tabloların Müzakeresinin Ertelenmesini İsteme Hakkı’, (Yüksek Lisans Tezi, KTO Karatay Üniversitesi, 2023).

⁴ Pulaşlı (n 2) 1557; Yekta Güngör Ünal, ‘Anonim Şirketlerde Azınlığın Haklı Nedenle Fesih Davası Açma Hakkı’, (Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2021).

göre, esas sermayenin en az onda birini oluşturan pay sahibi veya sahipleri azınlığı oluşturur. Azınlık hakları için aranan oranlara ilişkin kural nispi emredici niteliktedir. Bir başka deyişle, söz konusu oranlar esas sözleşmeyle azaltılabilir. Buna karşın, azınlık haklarının kullanılmasını zorlaştıracak şekilde TTK’da gösterilen oranlar artırılmaz. Azınlığın tespitinde esas sermaye dikkate alınır. Ödenmiş sermayenin azınlığın tespitinde belirleyici bir rolü yoktur. Pay sahiplerinin sermaye borcunun bulunması azınlık haklarından yararlanmalarına engel değildir⁵.

Anonim şirketlerin yönetimini dizayn eden ilkelere biri kurumsal yönetim ilkesidir. Kurumsal yönetim ilkesinin hayata geçirilmesinde ise çoğunluk ilkesi önemli bir rol üstlenmektedir. Anonim şirketlerin çoğunluk ilkesi ile yönetilmesi bir kuraldır⁶. TTK’ya göre, anonim şirketlerin karar organı şirket genel kuruludur. Pay sahipleri iradelerini genel kurulda olumlu veya olumsuz oy kullanmak suretiyle ortaya koyarak şirketin yönetiminde söz sahibi olacaklardır. Böylece, genel kurulda kural olarak TTK m.418 f.2’de öngörülen yetersayıları sağlayan çoğunluğun kararları geçerlik kazanacak ve genel kurulda çoğunluğun iradesinin yansımaları olarak ortaya çıkan sonuç, toplantıya katılmamış veya katılmasına rağmen aleyhte oy kullanmış olsalar bile diğer pay sahiplerini de bağlayacaktır. Bu durum, çoğunluk ilkesi olarak ifade edilmektedir. Anonim şirketlerde çoğunluğu oluşturan pay sahibi ya da pay sahiplerinin karşısında ise azınlık yer alacaktır. Azınlıklara, çoğunluk ilkesinin sakıncalarından korunması amacıyla birtakım haklar verilmiştir⁷.

B. Azınlık Haklarının Sınıflandırılması

Azınlık haklarının kabul edilmesiyle anonim şirketlerde çoğunluk ilkesinin mutlak bir ilke olması engellenmiş Kanunun doğrudan müdahalesi ile çoğunluk pay sahiplerinin iradelerinin sınırlanabileceği kabul edilmiştir. Azınlık hakları, azınlığın tek yanlı irade açıklamaları ile kullanılan ve kural olarak genel kurulun onayına bağlı bulunmayan haklardır⁸.

⁵ Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, *Şirketler Hukuku* (Dora Yayıncılık, 2013) 533; Hasret Altıntaş, ‘6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları’, (Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015).

⁶ Bilgili ve Demirkapı (n 5) 533; Abdurrahman Kayıklık, ‘Anonim Şirkette Azınlığın Korunması: Kim İçin, Neden ve Nasıl Bir Koruma?’, (2022) 80(2) İstanbul Hukuk Mecmuası 407, 412.

⁷ Mehmet Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku* (15. Baskı Beta Yayıncılık, 2021) 297. “Azınlık hakkı, bir pay sahibine, yalnızca ortak sıfatı nedeniyle bahşedilmeyen; hakkı kullanması için tek başına veya diğer pay sahipleriyle birlikte şirket sermayesinin asgari belirli bir miktarına iştirak etmesi gereken pay sahipliği hakkıdır.” Bkz. Rıza Ayhan, Hayrettin Çağlar ve Mehmet Özdamar, *Şirketler Hukuku* (3. Baskı Yetkin Yayınevi 2021).

⁸ “Anonim olan çoğunluk ilkesinin katı bir şekilde uygulanması, azınlık pay sahiplerinin menfaatlerinin sürekli korumasız kalmasına yol açabilecektir. Kanun koyucu bu hususu gözeterik azınlığa, çoğunluğun aldığı kararlara etki edebilme imkânı bahşetmiştir. Etki imkânı, kimi zaman çoğunluğun karar almasına engel olma şeklinde gerçekleşirken (olumsuz azınlık hakkı), kimi zaman da çoğunluğun kararlarına rağmen bazı işlemleri

TTK'da düzenlenen azınlık hakları bağımsız birer talep hakkı niteliğindedir. Bu haklar başka bir asıl hakka bağlı ve onun bir unsuru değildir; tek başlarına bir anlam ifade etmektedir⁹. Ayrıca azınlık hakları pay sahipleri lehine nispi emredici nitelikte olan haklardır. Bu sebeple, esas sözleşme hükümleri ile kapsamı daraltılamayacağı gibi kullanılması için koşullar ağırlaştırılmaz¹⁰.

Azınlık haklarının doktrindeki genel eğilime göre olumlu ve olumsuz azınlık hakları şeklinde bir sınıflandırma yapılarak incelendiği görülmektedir. Olumsuz azınlık haklarında, genel kurulda yeterli sayı sağlanmasına, çoğunluğun kararın alınması yönündeki iradesine rağmen, azınlığın olumsuz oy kullanarak kararın alınmasını engellediği görülmektedir. Olumlu azınlık haklarında ise çoğunluk iradesine aykırı olmasına rağmen, azınlığın iradesinin üstün tutulduğu, azınlığın iradesinin kararın alınabilmesi ve işlemin yapılabilmesi için yeterli kabul edildiği görülmektedir¹¹.

1. Olumlu Azınlık Hakları

Olumlu azınlık hakları, azınlığın kendisine kanun ya da esas sözleşme ile tanınan haklar hususunda, talepte bulunmasına olanak veren hallerdir. Pay sahiplerinin haklarını kullanabilmeleri için olumsuz azınlık haklarında olduğu gibi sadece menfi oy kullanmaları yeterli değildir, pay sahipleri belirli bir koordinasyon ve davranış ile haklarını gerçekleştirmelidirler. Olumlu azınlık haklarının tamamı birer talep hakkıdır. Bu nedenle pay sahiplerinin taleplerinin reddi durumunda, talep hakkı ancak dava yolu ile ileri sürülebilir¹².

Olumlu azınlık hakları kullanıldığı takdirde, talep, şirketi ve organlarını bağlar; buna rağmen azınlık haklarının kullanımı talebi dikkate alınmaz ise, dava yoluyla kullanımı zorunlu ve mümkün kılmanın yanında yönetici ve denetçilerin TTK m.553 vd. gereğince hukuki sorumlulukları da ortaya çıkmaktadır¹³. Olumsuz azınlık haklarında olduğu gibi, olumlu azınlık

gerçekleştirebilme yetkisini bahşeder (olumlu azınlık hakkı)” Ayrıntılı bilgi için bkz. ibid 347; Pulaşlı (n 2) 1557.

⁹ Neval Okan, ‘Finansal Tabloların Görüşülmesinin Ertelenmesi TTK m.420’ iç Kemal Şenocak (ed) *Şirketler Hukuku Şerhi*, (Seçkin Yayıncılık, 2023) 2307; Derya Doğan, ‘Türk Ticaret Kanunu, Tasarısı ve Yargıtay Kararları Işığında Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları’, (Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, 2009).

¹⁰ Onur Zorluer, ‘Anonim Şirketlerde Azınlık Haklarının Kötüye Kullanılmasına Karşı Çoğunluğun Korunması’ (Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020).

¹¹ Pulaşlı (n 2) 1558 1560; Selin Canpolat Sert ‘Anonim Ortaklıklarda Azınlık Haklarının İncelenmesi’, (2008) (74) *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* 158,161.

¹² Bahtiyar (n 7) 297, 298; Altıntaş (n 5) 16.

¹³ Bahtiyar (n 7) 298-300.

hakları da TTK’da sistematikten yoksun ve dağınık bir şekilde düzenlenmektedir. TTK’nın değişik maddelerinde düzenlenen bu olumlu azınlık haklarını, yönetim kurulunda temsil edilme hakkı (esas sözleşmede öngörülmüş olmak kaydıyla), genel kurulu toplantıya davet etme¹⁴ ve gündeme madde ekletme hakkı (TTK m.411-412), finansal tabloların görüşülmesini ertelenmesini talep etme hakkı (TTK m.420), denetçinin azlini ve yenisinin atanmasını sağlama hakkı (TTK m.399/4), özel denetçi atanmasını sağlama hakkı (TTK m.439), pay senedi basılmasını isteme hakkı (TTK m.486) ve şirketin haklı nedenle feshini dava edebilme hakkı (TTK m.531) olarak sayılabilir. Buna ilaveten, her ne kadar TTK’da doğrudan düzenlenmese de TTK m.407 f.3 gereğince Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan yürürlüğe sokulan Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmeliğin¹⁵ (Genel Kurul Yönetmeliği) 32. maddesi 3. fıkrası ile sermayenin en az onda birini oluşturan pay sahipleri tarafından gerekçeleri de bildirilmek suretiyle Bakanlık temsilcisi görevlendirilmesine dair taleplerin görevlendirme makamının değerlendirilmesine sunulmak üzere şirkete yapılacağı düzenlenmiştir. Bu şekilde Genel Kurul Yönetmeliği ile anonim şirketlerde azınlık hakkına geçerlik kazandırılmıştır ancak bu düzenleme tarzının mevzuat tekniğine uygun olmadığı da açıktır. Çünkü, mevzuat tekniği açısından kanunda düzenlenmemiş bir azınlık hakkının bir idari düzenleme olan yönetmelik ile geçerlik kazanması normlar hiyerarşisine aykırılık teşkil etmektedir. Azınlık hakkı, anonim şirketlerde geçerli olan çoğunluk ilkesine kanun koyucu tarafından getirilen istisnai bir müessesedir. İstisnai müesseselerin uygulanması ve geçerlik kazanması sıkı ve sert koşullara tabi tutulmaktadır. Çoğunluk ilkesine istisna getirilecekse bunun ancak kanuni bir istisna olması gerekmektedir. Hal böyle iken, Yönetmelik ile bu istisnanın düzenlenmesi istisnai müesseselerin uygulanma alanlarının kanun koyucuya rağmen genişletilmesi anlamını taşımaktadır. Bu sebeplerle, olması gereken açısından, Yönetmeliğin ilgili maddesinin TTK’ya dahil edilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

¹⁴ “Azınlık, gündemi ve gerektirici sebepleri de içeren taleplerini yönetim kuruluna noter aracılığı ile ileterek, genel kurulun toplantıya çağrılmasını isteyebilir. Genel kurul zaten toplanacaksa, azınlık aynı usule uyarak görüşülmesini istediği maddelerin gündeme konulmasını yönetim kurulundan talep edebilir.” Ayrıntılı bilgi için bkz. Hakan Çebi, *Şirketler Hukuku* (Seçkin Yayıncılık, 2020), s.271.

¹⁵ Resmî Gazete Tarihi: 28.11.2012 Resmî Gazete Sayısı: 28481, <<https://www.turmob.org.tr/arsiv/mbs/resmigazete/28481-28481.pdf>> Erişim Tarihi 20.08.2024.

2. Olumsuz Azınlık Hakları

Olumsuz azınlık hakları ise, azınlığın karar önerisinin karşısında oy kullanarak ya da toplantıya katılmayarak genel kurul kararının oluşmasına engel olmasını sağlayan haklardır¹⁶. TTK m.559'da yer alan kuruluştan dolayı sorumlu olanların sulh ve ibralarının engellenmesi olumsuz olarak sınıflandırılan azınlık haklarından biridir. TTK m.559'a göre, esas sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahipleri sulh ve ibraya karşı iseler, sulh ve ibra genel kurulca onaylanmaz.

Olumsuz azınlık hakkı olarak nitelendirilen bir başka hak ise ağırlaştırılmış çoğunluk hallerinin varlığıdır. Genel kurul toplantılarında bazı konularda karar alınabilmesi için kanun koyucu ağırlaştırılmış toplantı ve karar yetersayıları öngörmüştür. Bu yetersayılar şirket merkezinin yırt dışına çıkartılması ve ikinci yükümlülüklerle geçerlik kazandırılmasında olduğu gibi oybirliği ile karar alınmasını gerekli kılmıştır. Bu yetersayıların yanında, basit yetersayılar da esas sözleşme ile daha da ağırlaştırılabilmektedir. İşte bu hallerde azınlık, karar önerisi karşısındaki olumsuz yöndeki iradesi ile yetersayıların oluşmasını ve dolayısıyla belirli kararların alınmasını önleme olanağına sahiptir¹⁷.

C. Azınlık Haklarının Diğer Pay Sahipliği Haklarından Farklılıkları

Azınlık hakları ile bireysel nitelikteki pay sahipliği hakları birbirlerinden farklıdır. Azınlık haklarının kullanılabilmesi için belirli bir sermaye payına ve oranına sahip olmak gerekirken, bireysel nitelikteki pay sahipliği haklarında ise (genel kurula katılmak, genel kurulun toplantıya çağrılmasını mahkeme kararıyla sağlamak haklarında olduğu gibi) hakkın kullanımını için şirket sermayesinde tek bir paya sahip olması gerekli ve yeterli kabul edilmiştir. Anonim şirketlerde azınlığın tespiti pay sahibi sayısı üzerinden değil, temsil edilen sermaye oranı üzerinden yapılmaktadır. Kanunda belirlenmiş olan sermaye oranına sahip pay sahipleri azınlık oluşturmaktadır. Ancak bireysel nitelikte pay sahipliği haklarını kullanabilmek için esas sermayenin herhangi bir oranını tek başına temsil etmek gerekmediği gibi diğer pay sahipleri ile bir araya gelerek belirli bir sermaye oranını da yakalamak şart değildir¹⁸. Diğer bir fark ise doktrindeki bir görüşe göre, bireysel haklarda hak sahibinin kabulü ile değişiklik yapılabildiği halde, azınlık haklarında hak sahibinin rızası olsa dahi nispi emredici niteliği ile değişiklik yapılamamasıdır. Ancak, bireysel nitelikteki pay sahipliği haklarının mutlak nitelikteki

¹⁶ Bilgili ve Demirkapı (n 5) 534; Altıntaş (n 5) 16.

¹⁷ Bahtiyar (n 7) 297-298.

¹⁸ Zorluer (n 10) 24.

vazgeçilemeyen pay sahipliği hakları arasında yer aldığı dikkate alındığında, pay sahibinin rızası ya da kabulü olsa dahi sınırlandırılmayacağı ya da ortadan kaldırılamayacağı da gözden kaçırılmamalıdır. Bu sebeple bireysel haklarda pay sahibinin rızası ile değişiklik yapılabilmesinin bu değişiklik pay sahibi aleyhine ise mümkün olmadığı kanaatindeyiz.

II. OLUMLU AZINLIK HAKLARINDAN FİNANSAL TABLOLARIN GÖRÜŞÜLMESİNİN ERTELENMESİNİ TALEP ETME HAKKI

A. Genel Kurul Toplantılarında Kullanılabilmesi

Anonim şirket genel kurullarına, -kural olarak- yönetim kurulu tarafından hazırlanan genel kurula katılabilecekler listesinde adı bulunan pay sahipleri katılabilir. Genel kurula katılabilecekler listesi, Merkezi Kayıt Kuruluşundan alınacak pay sahipleri çizelgesiyle ve pay defterine dayanılarak düzenlenir. Şayet bir pay sahibinin genel kurula katılma hakkı haksız yere engellenirse, bu durumda söz konusu pay sahibi alınan kararlara karşı koşulları oluşmuş (TTK m.446, 447) ise iptal davası açabilir.

Hamiline yazılı pay senedini devraldığını ispatlayan pay sahipleri de genel kurula katılabilirler. Hamiline yazılı pay sahiplerine ilişkin düzenleme incelendiğinde, 6762 sayılı eTTK döneminde bunların toplantıdan bir hafta önce şirkete başvurmaları gerektiği düzenlenmişti. Bir haftalık süre için dahi olsa, hamiline yazılı anonim şirket paylarının devrinin yasaklanmasının sisteme uygun olmadığı, bu sebeple sürenin bir güne indirildiği belirtilmektedir. Hamiline yazılı pay senedi sahipleri bakımından, senedin zilyedi olduğunu ispatlamaları gerekmektedir. Oysa eTTK'ya göre, pay senedinin şirkete tevdi edilmesi düzenlenmişti. Giriş kartı alınmasından sonra hamiline yazılı pay senetlerinin devri halinde, devralan devir olgusunu ispatlamak kaydıyla toplantıya katılabilirdi. Burada ispat edilecek hususun senede zilyet olma ile sınırlı olmadığı, hükmün ifadesinden anlaşılmaktadır. Buna göre, toplantıya katılmak isteyen yeni pay sahibinin devir işlemi ispatlaması gerekmektedir¹⁹. TTK m.417'de 2020'de gerçekleştirilen bir değişiklik ile Merkezi Kayıt Kuruluşundan pay sahipleri çizelgesinin sağlanması mümkün kılınmış hamiline yazılı paylar bakımından Merkezi Kayıt Kuruluşu vasıtasıyla pay sahipliğinin ispatı ve genel kurul toplantılarına katılımına imkân tanınmıştır. TTK m.417 f.3 ile Ticaret Bakanlığına, hamiline yazılı pay sahipliğinin Merkezi Kayıt Kuruluşu vasıtasıyla ispatı ve diğer ilgili konularda tebliğ ile düzenleme yapma yetkisi ve görevi verilmiştir. Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan Hamiline Yazılı Pay Senetlerinin

¹⁹ Bilgili ve Demirkapı (n 5) 304.

Merkezi Kayıt Kuruluşuna Bildirilmesi ve Kayıt Altına Alınması Hakkında Tebliğ 06.04.2021 tarihli ve 31446 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Finansal tablolar, tabloların hazırlandığı dönem itibariyle işletmede gerçekleştirilen olay veya işlemlerin özetini sunarlar. Finansal tablolar aracılığıyla şirketin finansal durumu hakkında bilgilendirme yapılmaktadır²⁰. Azınlığın şirketin finansal tablolarını inceleyebilmesi, şirket muhasebesi hakkında bilgi alarak oy hakkını etkin bir şekilde kullanabilmesinin bir gereğidir²¹. Bir başka deyişle, azınlık pay sahipleri finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesi hakkı sayesinde anonim şirketin finansal tablosu hakkında detaylı bilgi sahibi olabilecek, gerçeğe aykırı olarak finansal tabloların düzenlenmesini engelleyebilecek ve şirketi etkin biçimde denetleme imkanına sahip olacaktır. Görüşmenin ertelenmesiyle birlikte azınlık, erteleme süresi içinde bir sonraki genel kurul toplantısına kadar finansal tabloları daha detaylı bir şekilde inceleme imkanına kavuşmuş ayrıca bir bilgi eksikliği varsa onu gidermiş olacaktır. Kanun koyucu, azınlığa bu ve benzeri haklar tanımak suretiyle onların şirket ilişkisindeki dengeler açısından konumlarını güçlendirmiştir²².

B. Kanuni Dayanak

TTK m.420 f.1'e göre, azınlık pay sahipleri finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesini talep etme hakkına sahiptir. Azınlık pay sahiplerinin bu hakkı kullanmayı talep etmesi üzerine genel kurulda başka bir karar alınmasına gerek olmaksızın toplantı, toplantı başkanının kararıyla bir ay sonrasına ertelenir. Bu hakkın kaynağı doktrinde de ifade edildiği gibi Alman hukukudur²³. Finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesini talep etme hakkı Cumhuriyet tarihinin ilk ticaret kanunu olan 865 sayılı eTK'dan beri hukuk düzenimizde var olmuştur. eTK m.376'daki düzenleme, erteleme süresini on beş gün, 6762 sayılı TTK m.377'deki düzenleme ise bir ay olarak tespit etmişti²⁴. Görüldüğü gibi finansal tabloların

²⁰ Raziye Aksu Özkan 'Anonim Şirkette Finansal Tablo Kavramı', (2020) 15(162) *Terazi Hukuk Dergisi* 302,303.

²¹ Hasan Karşlıoğlu 'TTK'nın 420'nci Maddesi Uyarınca, Genel Kurul Toplantısında Azlığın Finansal Tabloların Görüşülmesini Ertelemesi Hakkının Gerekliliği Sorunu', (2022) 30(2) Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 511,514.

²² Alperen Sefa Çakırbay 'Finansal Tabloların Müzakeresinin Ertelenmesi', (2019) 9(18) *Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 417, 419.

²³ Ünal Tekinalp 'Azınlığın Bilançonun Onaylanmasına İlişkin Müzakerenin Ertelenmesi Hakkı', (1976) 42(1-4) *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası* 233,234.

²⁴ eTK m.376: 'bilançonun tasdiki hakkındaki müzakere ekseriyetin veya sermaye şirketin onda birini temsil eden ekalliyetin talebi üzerine on beş gün sonraya talik olunur'. Bu düzenleme, dili sadeleştirilerek eTTK'ya aktarılmıştı. eTTK m.377'deki düzenleme: 'bilançonun tasdiki hakkındaki müzakere, ekseriyetin veya şirket sermayesinin onda birine sahip olan azlığın talebi üzerine bir ay sonraya bırakılır', eski Türk Ticaret Kanunu, Kanun Numarası: 6762, Kabul Tarihi: 29.06.1956, RG:09.07.1956/9353.

müzakeresinin ertelenmesi hakkı ile ilgili ilk düzenlemede on beş gün erteleme gerçekleşirken, daha sonraki düzenlemede süre bir aya çıkarılmış ve halen yürürlükte bulunan TTK'da ise bir aylık süre korunmuştur²⁵.

C. Gündeme Bağlılık İlkesi ile Olan İlişki

Anonim şirket genel kurul toplantıları, daha önceden ilân edilmiş ve pay sahiplerine TTK m.414'e göre bildirilmiş, duyurulmuş bir gündem ile gerçekleştirilir. TTK m.413 f.2'ye göre ise kural olarak, gündemde bulunmayan konular genel kurulda müzakere edilemez ve karara bağlanamaz²⁶. Gündemde yer alan hususların açıkça belirtilmesi gerekmektedir. Bu durum, anonim şirketlerde gündeme bağlılık ilkesinin bir sonucudur. Gündem maddeleri arasında "gerekli görünen diğer hususlar" vb. bir ibareye yer verilerek gündeme bağlılık ilkesinin esnetilmesi ya da etkisinin azaltılması kabul edilemez. Gündeme bağlılık ilkesinin amacı pay sahiplerinin toplantıdan önce görüşülmesi gereken konular hakkında bilgi sahibi olmasını sağlamaktır²⁷. Ancak gündeme bağlılık ilkesi mutlak olarak uygulanan bir ilke değildir. Bu ilkenin birtakım istisnaları bulunmaktadır. Bu istisnalardan biri de TTK m.413 gereğince finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesi ile ilgili olarak karşımıza çıkmaktadır. Gündemde erteleme yönünde bir madde bulunmasa dahi, azınlık pay sahipleri, Kanunun kendilerine tanıdığı yetki çerçevesinde genel kurulda finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesini talep edebilirler. Finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesi hakkının gündeme bağlılık ilkesinin istisnasını teşkil etmesinin doğal bir gerekçesi bulunmaktadır. Zira, görüşülmenin ertelenmesi talebinin genel kurulu toplantıya çağırınlar tarafından daha önce düşünülebilmesi ve genel kurulun gündemine eklenmesi işin doğası gereği mümkün değildir²⁸.

D. Erteleme Talep Edebilecekler

Finansal tabloların ertelenmesini isteme hakkı azınlığa ait bir haktır ve azınlık tarafından kullanılabilir. Azınlığın finansal tabloların ve buna bağlı konuların ertelenmesini talep ettiği hallerde, genel kurul tarafından erteleme kararı alınmasına ayrıca ihtiyaç bulunmamaktadır; azınlık söz konusu hakkı tek taraflı bir irade beyanı ile kullanmaktadır²⁹. Erteleme hakkını

²⁵ Çakırbay (n 24) 418.

²⁶ Kalender E 'Anonim Şirket Genel Kurul Toplantı Gündemindeki Bir Konunun Görüşülmemesi Mümkün Müdür?', (2022) 2(2) *Kırıkkale Hukuk Mecmuası* 527,529.

²⁷ Bilgili ve Demirkapı (n 5) 536.

²⁸ Çakırbay (n 24) 420.

²⁹ Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku I* (15. Baskı Vedat Yayıncılık, 2021) 571; Evgallıoğlu (n 2) 53.

kullanabilecek azınlık saptanırken, önemli olan sermaye oranı olduğu için, erteleme hakkını kullanabilecek azınlık tek bir pay sahibinden dahi oluşabilir. Önemli olan bu tek kişinin halka kapalı anonim ortaklıklarda esas sermayenin onda birine, halka açık anonim ortaklıklarda ise esas sermayenin yirmide birine sahip olmasıdır. Azınlığın finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesini talep etme hakkından çoğunluk da evleviyetle yararlanabilmektedir. Azınlık dahi oluşturmayan pay sahipleri ile anonim şirket ilişkisi dışında kalan üçüncü kişiler, anonim şirket çalışanları, yönetim kurulu üyeleri, müdürler, denetçiler ise TTK m.420'den yararlanamazlar, bir başka deyişle, finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesini talep edemezler³⁰. Yargıtay eTTK döneminde verdiği bazı kararlarında, eTTK m.377'teki (TTK m.420) haktan sadece azınlığın veya çoğunluğun yararlanabileceğine karar vermiştir. Bu kararlardaki görüşler TTK bakımından da geçerliliğini sürdürmektedir³¹.

Erteleme talep etme hakkı azınlığa aittir ama azınlık pay sahiplerinin oranlarının değiştirilip değiştirilemeyeceği hususu incelenmelidir. Azınlığın tanımlandığı Kanun maddesindeki düzenleme nispi emredici nitelikte olduğu için azınlık pay sahipleri için belirtilen oranlar ağırlaştırılmaz. Örneğin, esas sözleşme değişikliği ile finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesi hakkı, halka kapalı anonim ortaklıklar açısından esas sermayenin onda birinden yüksek bir orana, halka açık anonim ortaklıklar açısından ise esas sermayenin yirmide birinden yüksek bir orana sahip pay sahiplerince kullanılabilmesi şeklinde bir düzenleme getirilemez. Azınlıklar için daha yüksek bir oran öngörülmesi mümkün olmasa da esas sözleşme değişikliği ile halka kapalı anonim ortaklıklar için esas sermayenin onda birinin altında, halka açık anonim ortaklıklar için ise, esas sermayenin yirmide birinin altında bir oran öngörülebilir³².

Erteleme talebinin doğrudan azınlığın kendisi tarafından yöneltmesi de gerek yoktur. Geçerli bir vekaletname ibraz edilmesi koşuluyla erteleme talebinin azınlığın temsilcisi

³⁰ Şener (n 1) 492.

³¹ Yargıtay 11. HD , E. 1978/ 3103, K. 1978/3030, 8.6.1978 tarihli kararında “...Dava, bilançonun tasdiki hakkındaki şirket genel kurul müzakerelerinin ertelenmesi talebinin yerine getirilmemesine ilişkin (genel kurul kararı)'nın iptali isteğine ilişkin bulunmasına ve eTTK 377. maddesi (yeni TTK 420) hükmüne tevfikan bu yoldaki talebin yere getirilebilmesi için şirket sermayesinin onda birine sahip olan azınlığın veya ekseriyetin ileri sürmüş bulunması icap etmesine rağmen konusu olayda, -müzakere tutanağının incelenmesinden de kesinlikle anlaşılacağı veçhile- bu yolda talepte bulunanların ne ekseriyet ve ne de şirket sermayesinin onda anlaşılmasına binaen, mahkemece verilen (genel kurul kararının iptali) birine sahip kimseler olmadıkları isteğinin reddi, kararı doğrudur..” hükmü ile Kanunda belirtilen oran dışında birileri tarafından erteleme talep edilmesi halinde ertelemenin zorunlu olmadığı yönünde yaklaşımını ortaya koymuştur. Bkz. Şener (n 1) 492.

³² Çakırbay (n 24) 420.

tarafından da yöneltilebilmesi mümkündür. Azınlık pay sahipleri dışında herhangi bir pay sahibi de finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesini talep edebilir. Ancak bu talep, azınlığın talebinde olduğu gibi zorunlu olarak toplantıların ertelenmesi sonucunu doğurmaz; genel kurul tarafından ayrıca ertelenme yönünde kararın alınması gerekmektedir. Oysa, azınlık finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesini talep ettiği takdirde sadece toplantı başkanlığı kararı ve işlemi ile genel kurul bir ay sonraya ertelenmektedir³³.

E. Erteleme için Gerekçe Gösterilmesi Hususu

Azınlığın genel kurulda finansal tabloların ve buna bağlı konuların görüşülmesinin ertelenmesi isteminde bulunurken gerekçe göstermek zorunda olup olmadığı konusunda doktrinde bir görüş birliği bulunmamaktadır. Bu konuya ilişkin olarak ileri sürülen ve bizim de katılmış olduğumuz görüşe göre, bu hak kullanılırken gerekçe gösterilmesi zorunlu değildir³⁴. Nitekim de Yargıtay da aynı yönde karar vermiştir³⁵. Zira Kanunda yer almayan bir “gerekçe gösterme zorunluluğu”nun yorum ile eklenmesi azınlık hakkının kullanılmasını zorlaştıracaktır. Aksi yönde bir kabul, azınlık hakkının kabulündeki saikin göz ardı edilmesi olarak yorumlanabilir. Oysa Kanun’un sistemi ve azınlık haklarının tanınmasındaki amaç, onların kullanımının zorlaştırılması değil aksine kolaylaştırılmasıdır. Doktrinde ileri sürülen bir başka görüşe göre, azınlık pay sahiplerinin sadece erteleme talebinde bulunması yeterli değildir; erteleme talebinin gerekçelerinin de bildirilmesi ve bu gerekçelerin toplantı tutanağına kaydedilmesi gerekmektedir. Bunun gerekçesi de azınlığın bir kez ertelenen finansal tabloların görüşülmesini ikinci kez erteletebilmesi için finansal tabloların itiraza uğrayan ve tutanağa geçirilmiş noktaları hakkında dürüst cevap verme ilkesi uyarınca cevap verilmemesine

³³ ibid 420.

³⁴ Bilgili ve Demirkapı (n 5) 536; Ece Selin Yetkin Es ‘TTK m. 420 uyarınca Genel Kurul Toplantısının Ertenilmesi’, (2020) 5(1) *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 3653, 3656; Okan (n 9) 2307.

³⁵ “Bölge adliye mahkemesince tüm dosya kapsamına göre; davacı ile birlikte diğer iki hissedarın da genel kurul toplantısına katıldığı, genel kurulun hissedarların %100 katılımı ile gerçekleştirildiği, bunun sonucu olarak var ise çağrı usulsüzlüğünün sonuca herhangi bir etkisinin bulunmadığı, 6102 sayılı TTK’nın 420. maddesinin emredici nitelikte olduğu, erteleme talebinde bulunan paydaşın herhangi bir gerekçe göstermesinin gerekmediği ve somut olayda davacının 1/10 ‘un üzerinde pay sahibi olup, azlık konumunda olduğu gerekçesiyle taraf vekillerinin istinaf başvurularının esastan reddine karar verilmiştir.

Kararı, taraf vekilleri temyiz etmiştir.

Yapılan yargılama ve saptanan somut uyuşmazlık bakımından uygulanması gereken hukuk kuralları gözetildiğinde İlk Derece Mahkemesince verilen kararda bir isabetsizlik olmadığına anlaşılmaya göre yapılan istinaf başvurusunun HMK’nın 353/b-1 maddesi uyarınca Bölge Adliye Mahkemesince esastan reddine ilişkin kararın usul ve yasaya uygun olduğu kanısına varıldığından Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanmasına karar vermek gerekmiştir.” Y. 11. HD, E. 2019/2084, K. 2020/437 15.01.2020 tarihli kararı (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2019-2084-k-2020-437-t-15-1-2020>) Erişim Tarihi: 04.07.2024.

dayanmasının zorunluluğu olarak ileri sürülmüştür³⁶. Doktrinde bu görüşü destekleyen bir başka görüşe göre ise TTK m.420 f.2 ile ikinci toplantı için getirilen koşul ilk toplantının ertelenmesi talebinin gerekçeli olarak ileri sürülmesini zorunlu kılmaktadır³⁷. Nitekim bu koşul, erteleme üzerine yapılan genel kurulda ilgililerce, ‘finansal tabloların itiraza uğrayan ve tutanağa geçmiş bulunan noktaları’ hakkında dürüst hesap verme ilkesine göre gerekli açıklamaların yapılmamış olması şartıdır. Hal böyle olunca, ilgililerin dürüst hesap verme ilkesine göre açıklamalarda bulunabilmesi için finansal tabloların hangi noktalarına, neden itiraz edildiğini bilmeleri ve buna göre hazırlık yapmaları gerekmektedir. Bu görüşün diğer bir dayanağı ise Genel Kurul Yönetmeliği m.28 f.4’te yer alan hükümdür³⁸. Bu hükümde dürüst hesap verme ilkesi uyarınca cevap verilmemiş olması hali ayrık kalmak koşuluyla, ‘aynı veya farklı gerekçelerle’ azınlık tarafından müzakerelerin bir kez daha geriye bırakılmasının talep edilemeyeceği vurgulanmaktadır. Anılan hükmün bir yönetmelik hükmü olduğu, dolayısıyla da normlar hiyerarşisine göre kanunda öngörülme bir koşulun yönetmelik hükmü ile getirilemeyeceği, aksi yönde bir tasarrufun mevzuat yapım tekniği ile bağdaşmadığı açıktır. Kanaatimizce, ilgili Yönetmelik hükmünün TTK m.420 f.2’yi açıklayan bir yönünün olması da bu gerçeği değiştirmemektedir. Zira Genel Kurul Yönetmeliği sadece açıklama yapmakla kalmamış, buna ilaveten Kanunda yer almayan bir koşulu finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesini talep etme hakkının kullanılabilmesi için getirmiştir.

Yargıtay gerekçe gösterilmesi konusunda eTTK döneminde vermiş olduğu bir azınlığın gerekçe göstermese dahi finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesini talep edebileceklerini, talebin ertelenme keyfiyeti için gerekli ve yeterli olduğuna hükmetmiştir³⁹. Nitekim TTK m.420’de yer alan hüküm eTTK’dan bu anlamda bir fark meydana getirmediğine göre, Yargıtay’ın söz konusu eğilimi bugün için de yine geçerliğini korumalıdır.

³⁶ Şener (n 1) 493.

³⁷ Çakırbay (n 24) 423.

³⁸ “Erteleme üzerine yapılacak toplantıda aynı veya farklı gerekçelerle azlık pay sahipleri tarafından finansal tabloların müzakeresinin tekrar ertelenmesi talep edilemez. Ancak, finansal tabloların itiraza uğrayan ve tutanağa geçmiş noktaları hakkında ilgililer tarafından dürüst hesap verme ilkeleri uyarınca cevap verilmemiş olması sebebiyle azlık tarafından yapılacak erteleme talebi üzerine de toplantı yeniden bir ay sonraya ertelenir.”, Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik, Kabul Tarihi: 28.11.2012, RG 28.11.2012/28481.

³⁹ “T.T.K.nun 377. maddesi uyarınca ekseriyetin veya şirket sermayesinin onda birine sahip olan azınlığın gerekçesiz dahi olsa talebi üzerine bilançonun tasdiki hakkındaki müzakere ve bununla bağlantılı görüşmelerin bir ay sonraya bırakılması zorunlu olup, ...”, Yargıtay 11. HD, E. 2003/2885, K.2003/9174, 13.10.2003 tarihli kararı. (<https://www.lexpera.com.tr>) Erişim Tarih: 24.07.2024.

F. Görüşmelerin Ertelenmesi

1. Toplantı Yetersayısının Sağlanması Koşulu

Görüşmelerin ertelenebilmesi için genel kurulun toplantısına başlanmış olması gerekmektedir. Toplantıya toplantı yetersayısının sağlanmaması sebebiyle başlanmamış ise azınlığın finansal görüşmelerin ertelenmesi talebinde bulunmasına gerek olmadığı gibi buna imkân da bulunmamaktadır. TTK m.418 f.1'e göre genel kurul TTK'da veya esas sözleşmede aksine daha ağır yetersayı öngörülmediği takdirde sermayenin en az dörtte birini karşılayan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığıyla toplanır. Toplantı yetersayısının sağlanamaması halinde toplantıya başlanamaz ve dolayısıyla azınlık tarafından finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesi talep edilemez. Bu ihtimalde genel kurul toplantısı ertelenir ve artık ikinci toplantının gerçekleştirilebilmesi için yetersayı koşulu aranmaz. İkinci toplantı toplantı başkanı tarafından açıldıktan sonra azınlık finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesini arzu ediyorsa ancak bu aşamadan sonra ertelenme talebini toplantı başkanına sunması gerekmektedir.

2. Toplantı Başkanının Erteleme Talebini İşleme Koyması Zorunluluğu

TTK m.420 gereğince finansal tabloların görüşülmesi ve buna bağlı konular, azınlık pay sahiplerinin talebi üzerine, genel kurul tarafından herhangi bir karar almasına gerek olmaksızın, doğrudan toplantı başkanının alacağı bir kararla bir ay sonraya bırakılır. Toplantı başkanının, talebi inceleme ve değerlendirme yetkisi bulunmaktadır, ancak bu yetki sadece TTK m.420'deki azınlık hakkının kullanılması için gerekli olan esasa ve şekle ilişkin koşulların gerçekleşip gerçekleşmediğinin incelenmesi ile sınırlandırılmıştır. Bunun dışında, finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesinin anonim şirket için bir fayda sağlayıp sağlamayacağı, çoğunluğun menfaatleri için risk oluşturup oluşturmayacağı ve bu sebeple ertelemenin yerinde bir tercih olup olmadığı toplantı başkanının inceleme ve değerlendirme yetkisinin kapsamı dışındadır⁴⁰. Bizim de katılmış olduğumuz doktrindeki bir görüşe göre TTK m.420 toplantı

⁴⁰ “Mahkemece iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre; 6102 sayılı Yasa'nın 420. maddesi gereğince sermayenin 1/10'ine sahip ortaklar tarafından finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konuların ertelenmesi talep edildiğinde genel kurul başkanının başkaca hiçbir işlem yapmaksızın bu konuların görüşmesini bir ay sonraya bırakması gerektiği halde, davacının talebinin reddedilerek bilanço ve gelir tablolarının oylanarak onanması, yönetim kurulunun ibralarının görüşülmesi ve oylanması doğru olmadığından davanın kabulü ile davalı şirketin 07/06/2014 tarihli olağan genel kurul toplantısında alınan davacının finansal tablolar ve buna bağlı konuların bir ay sonraya bırakılmasına ilişkin talebin reddi ile bilanço ve gelir tablolarının kabulü ve yönetim kurulu üyelerinin ibrasına dair 3 ve 4 nolu kararlarının iptaline karar verilmiştir. Kararı, davalı vekili teymiz etmiştir.

başkanına takdir hakkı tanıyan bir düzenleme değildir⁴¹. Toplantı başkanı, genel kurulda finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesi yönünde bir talep varsa, bu talebin azınlık pay sahiplerinden geldiğini tespit ettiği takdirde toplantıyı ertelemek zorundadır⁴². Zira, genel kurulun dahi karar alamayacağı bir konuda toplantı başkanına takdir yetkisi tanımak işin doğasına ve ilgili kanun metninin öngörülüş amacına aykırıdır⁴³. Nitekim Yargıtay da aynı yönde karar vermiştir⁴⁴.

TTK m.420 emredici nitelikte bir hükümdür⁴⁵. Toplantı başkanı azınlığın şekle ve esasa ilişkin koşullara uygun talebine rağmen finansal görüşmelerin ertelenmesine karar vermekten kaçınması mümkün değildir. Buna karşın, toplantı başkanı TTK m.420'ye aykırı bir şekilde, bilerek ya da bilmeden erteleme talebini görmezden gelip genel kurul toplantısına devam ederse, finansal tabloları ve ibra vb. gibi finansal tablolara bağlı konuları görüşürse ve karar alırsa bu kararın hukuki akıbeti kanaatimizce butlan ile geçersizlik olmaktadır⁴⁶. TTK m.420'nin emredici bir hüküm niteliğinde olması ve emredici hükme aykırılığın butlan

Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, davalı vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir." Y.11. HD, E. 2015/8015, K. 2016/2585 09.03.2016 tarihli kararı. (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2015-8015-k-2016-2585-t-9-3-2016>) Erişim Tarihi: 09.07.2024.

⁴¹ Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 29) 571; Çakırbay (n 24) 421.

⁴² "TTK m.420/1'e göre, azlığın erteleme istemi üzerine erteleme kararı verilebilmesi için genel kurulun karar almasına gerek yoktur. Eski TK m.377'nin aksine yeni hükümde erteleme kararını toplantı başkanının vereceği ifade edilmiştir. Kanımızca bu hüküm toplantı başkanına takdir yetkisi tanımak için değildir." Ayrıntılı bilgi için bkz. Okan (n 9) 2307.

⁴³ Çakırbay (n 24) 421.

⁴⁴ "Dava, anonim şirket genel kurul kararının iptali istemine ilişkin olup 1/10 azınlık pay sahibi olan davacı, genel kuruldaki görüşmeler başlamadan genel kurul tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan 6102 Sayılı Yasanın 420. maddesi gereğince finansal tabloların müzakeresi ile buna bağlı konuların ertelenmesini talep etmiş, genel kurul tarafından bu talep oylanarak reddedilmiş ve bu nedenle finansal tablolar görüşülerek oylanmıştır. Ancak 6102 Sayılı Yasanın 420. maddesi gereğince sermayenin 1/10'ine sahip ortaklar tarafından finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konuların ertelenmesi talep edildiğinde genel kurul başkanının başkaca hiçbir işlem yapmaksızın bu konuların görüşmesini bir ay sonraya bırakması gerekir." Y.11. HD, E. 2013/12519 K. 2014/2803 18.02.2014 tarihli kararı (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2013-12519-k-2014-2803-t-18-2-2014>) Erişim Tarihi: 09.07.2024.

⁴⁵ Okan (n 9) 2307.

⁴⁶ Aynı yönde görüş için bkz. Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 29) 573. Aksi yönde görüş için bkz. Şener (n 1) 493, 494. Yazar uygulanacak yaptırımın iptal yaptırımı olduğunu ifade etmektedir. Benzer şekilde Pulaşlı da TTK m.420'ye aykırılığın, erteleme talebine rağmen genel kurulun bu talebi oylaması ve red kararı vermesi halinde TTK m.445 gereğince iptal davasına sebep olacağını ileri sürmüştür. Bkz. Pulaşlı (n 2) 1560. Benzer görüş için ayrıca bkz. Bilgili ve Demirkapı (n 5) 537. Bu konuda Tekinalp tarafından ileri sürülen görüşe göre ise uygulanacak olan yaptırımın yokluk olması gerekmektedir. Yazar, genel kurulun karar alma yetkisi olmadan bir karar alındığını ve bu sebeple alınan kararın yok hükmünde olduğunu belirtmektedir. Bkz. Tekinalp (n 25) 240.

yaptırımına yol açması ve ayrıca azınlığın erteleme talebinin görmezden gelinmesinin TTK m.447 f.2 gereğince pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandırılması olarak nitelendirilmesi kanaatimizin gerekçeleridir⁴⁷.

3. Erteleme Kararının Gereğinin Yerine Getirilmesi

Anonim şirkette azınlık pay sahipleri tarafından finansal tablolara ilişkin müzakereler toplantı başkanının kararıyla bir ay ertelendikten sonra; esas sözleşmede gösterilen şekilde şirketin internet sitesinde ve Türkiye Ticaret Sicil Gazetesinde yayımlanan ilanla pay sahiplerine bildirilir⁴⁸. Pay defterinde yazılı pay sahipleri ile önceden şirkete pay sahipliğini ispatlayıcı belge veren pay sahiplerine toplantıya çağrının iadeli taahhütlü mektupla yapılması gerektiği de göz ardı edilmemelidir. Toplantı başkanı finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesine karar vermekle yetkili iken, erteleme üzerine gerçekleştirilecek ikinci genel kurulun tarihini ise belirleme yetkisi yönetim kuruluna ait olmaktadır⁴⁹. İkinci toplantı için çağrı yapılmaması veya kanunda öngörülen usullere uyulmaksızın çağrı yapılması halinde toplanan genel kurul, kanuna aykırı bir genel kuruldur. Böyle bir genel kurul toplantısında alınan kararlar ise kurucu unsurlardaki eksiklik sebebiyle yokluk yaptırımını ile karşı karşıyadır. Çünkü, toplantıya çağrının yapılması ve bu çağrının emredici nitelikteki şekil kurallarına uygun olması şeklen dahi olsa bir genel kurul kararının varlığı için şarttır. Toplantıya çağrı hakkındaki

⁴⁷ Yargıtay ise TTK m.420'ye rağmen alınan genel kurul kararının iptali yaptırımına işaret etmektedir. "Yasanın bu açık hükmüne rağmen genel kurulda davacının bu isteminin reddedilerek bilanço ve gelir tablolarının oylanarak onanması, yönetim ve denetim kurulunun ibralarının görüşülmesi ve oylanması doğru olmayıp, mahkemece bu nedenle bu gündem maddelerinde alınan kararların iptali doğru ise de....." Y.11. HD, E. 2013/12519 K. 2014/2803 18.02.2014 tarihli kararı (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2013-12519-k-2014-2803-t-18-2-2014>) Erişim Tarihi: 09.07.2024; "Mahkemece, iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre, 6102 sayılı yasanın 420. maddesi gereğince, sermayenin 1/10'una sahip ortaklar tarafından finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konuların ertelenmesi talep edildiğinde, genel kurul başkanının başkaca hiçbir işlem yapmaksızın bu konuların görüşmesini bir ay sonraya bırakması gerektiği, Yasanın bu açık hükmüne rağmen genel kurulda davacı vekilinin bu isteminin reddedilerek bilanço ve gelir tablolarının oylandığı, buna bağlı olarak yönetim kurulunun ibrasının görüşülmesine geçildiği, bu işlemlerin Kanuna aykırı olduğu gerekçesiyle davanın kabulüne, davalı şirketin 07.06.2014 tarihinde yapılan 2013 yılı Olağan Genel Kurul Toplantısının 3. maddesiyle alınan 2013 yılı yönetim kurulu faaliyet raporu ve aynı yıl bilanço ve kâr zarar hesaplarının kabulüne ilişkin kararın ve 4. maddesiyle alınan yönetim kurulu üyelerinin 2013 yılı çalışmalarından dolayı ibra edilmelerine ilişkin kararın iptaline karar verilmiştir.

Kararı, davalı vekili temyiz etmiştir.

Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, davalı vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir.", Y. 11. HD, E. 2015/5631 K.2015/13084 07.12.2015 tarihli kararı (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2015-5631-k-2015-13084-t-7-12-2015>)

Erişim Tarihi:07.08.2024.

⁴⁸ Zorluer (n 10) 62.

⁴⁹ Çakırbay (n 24) 421.

koşullar yetersayı kuralları, kararın toplantı yapılarak alınması gibi bir genel kurul kararının varlığı için aranan kurucu unsurlardır. Bu sebeplerle ikinci toplantı da olsa toplantıya çağrıya ilişkin emredici hükümlere aykırılık kurucu unsurlardaki eksiklik sebebiyle alınan kararlar hakkında yokluk yaptırımının uygulanmasına neden olmaktadır⁵⁰.

4. Genel Kurul Toplantısına Başlanmış Olması Koşulu

TTK m.420’de azınlığın erteleme talebini genel kurul toplantısının hangi aşamasında ileri sürmesi gerektiği hususu açıkça belirtilmemiştir. Bu konudaki boşluk Genel Kurul Yönetmeliği ile doldurulmaya çalışılmıştır. Gündem maddelerinin sırasının düzenlendiği Yönetmeliğin 13. maddesinin 1. fıkrası yarıncı gündem maddelerinin finansal tabloların okunması, görüşülmesi ve onaylanmasının ardından yönetim kurulu üyelerinin ibrası, kârın dağıtımını ve yönetim kurulu üyelerinin ücretleri, huzur hakları şeklinde birbirleri ile sırasıyla bağlantılı olarak devam ettiği görülmektedir. O halde bu talep başkanlık tarafından toplantı açıldıktan sonra ilgili gündem maddesinin görüşülmesine başlanmadan önce ve en geç ilgili gündem maddesi görüşülürken ve fakat tablolar onaylanmadan önce ileri sürülebilmektedir. TTK m.424 hükmü uyarınca finansal tabloların onaylanması, beraberinde genel kurul kararında aksi belirtilmedikçe yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve denetçilerin ibrası sonucunu da doğuracaktır⁵¹.

Azınlığın genel kurul toplantısının ertelenmesi talebini ileri sürebilmesi için mutlaka toplantıya geçilmesinin gerekip gerekmediği konusu üzerinde de durulmalıdır. Bizim de katıldığımız bir görüşe göre, azınlığın genel kurul toplantısının ertelenmesi talebini ileri sürebilmesi için mutlaka toplantıya geçilmiş olmalıdır⁵². Toplantı henüz başlamadan, toplantı başkanlığı oluşturulmadan böyle bir talebin ileri sürülebilmesi mümkün değildir. Nitekim, erteleme kararı verecek merciin toplantı başkanı olduğu dikkate alındığında toplantı başkanlığı oluşturulmadan ve toplantı başkanı tarafından toplantı açılmadan talebin ileri sürülebileceği bir aşama ve yetkiliden bahsedilememektedir. Toplantı başlamadan, toplantı başkanlığı oluşturulmadan talepte bulunulabileceği ileri sürüldüğünde ise bu talebin mecburen yönetim kuruluna yöneltilmesi gündeme gelebilecektir. Erteleme talebinin yönetim kuruluna iletilmesi ve bu hususun yönetim kurulunun takdirine bırakılması, çağrısı yapılan genel kurul toplantısının yönetim kurulu tarafından ertelenebilmesi gibi bir sonuca sebebiyet verecektir⁵³.

⁵⁰ Bahtiyar (n 7) 190; Şener (n 1) 532.

⁵¹ Yetkin (n 36) 3658.

⁵² Bilgili ve Demirkapı, (n 5) 536.

⁵³ Bilgili ve Demirkapı, (n 5) 536.

Organlar arasındaki fonksiyon ayrılığı ilkesi ile bağdaşmayan bu durum ise Kanunun lafzına aykırılık taşımakla birlikte keyfi uygulamaların önünü açabilecektir⁵⁴.

5. Erteleme Kararının Etki Alanına Giren Konular

TTK m.420’de ertelenecek gündem maddelerinin finansal tablolar ve bunlara bağlı konular olduğu ifade edilmiştir. Ancak bağlı konuların ne olduğu hususu açıklanmamıştır. Kârın belirlenmesi ve dağıtılmasına ilişkin gündem maddeleri bağlı konular arasında yer almaktadır. Çünkü kârın dağıtılıp dağıtılmayacağı, ertelenen finansal tablolara göre karara bağlanacaktır. Yine yönetim kurulunun yıllık raporu ve ibrası da bu durumda erteleme kararının etkisi altına girmektedir. Henüz genel kurul tarafından finansal tablolar hakkında görüşmeler yapılmamış iken yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun görüşülmesinin ya da yönetim kurulunun ibra edilmesinin ne gereği ne de imkânı söz konusudur⁵⁵. Hazırlanan yıllık faaliyet raporu ile ibra kararı da finansal tabloların görüşülmemesi sebebiyle henüz yeterli derecede aydınlanmamış genel kurul tarafından karara bağlanamayacaktır⁵⁶. Yüksek Mahkeme bir kararında bilanço görüşmelerinin ertelenmesine bağlı olarak, yönetici ve denetçilerin ibralarına dair görüşmelerin de ertelenmesi gerektiğine aksi halde alınan kararların geçersiz sayılacağına hükmetmiştir⁵⁷. Yargıtay konuya ilişkin bir diğer kararında ise daraltıcı bir yorumu tercih etmiş

⁵⁴ Bilgili ve Demirkapı, (n 5) 536.

⁵⁵ 6102 Sayılı Yasanın 420. maddesi gereğince sermayenin 1/10'ine sahip ortaklar tarafından finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konuların ertelenmesi genel kurul başkanının başkaca hiçbir işlem yapmaksızın bu konuların görüşmesini bir ay sonraya bırakması gerekir. Yasanın bu açık hükmüne rağmen genel kurulda davacının bu isteminin reddedilerek bilanço ve gelir tablolarının oylanarak onanması, yönetim ve denetim kurulunun ibralarının görüşülmesi ve oylanması doğru olmayıp, mahkemece bu nedenle bu gündem maddelerinde alınan kararların iptali doğru ise de yönetim ve denetim kurulu üyelerinin seçimi ve yönetim kurulu üyelerine izin verilmesine dair gündem maddeleri TTK'nın 420. maddesinde gösterilen “finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konular” kapsamında bulunmamaktadır...”, Yargıtay 11. HD, E. 2013/12519, K. 2014/2803, 18.02.2014 tarihli kararı. (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2013-12519-k-2014-2803-t-18-2-2014>) Erişim Tarihi: 01.08.2024.

⁵⁶ Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 29) 571; Şener (n 1) 494.

⁵⁷ Yargıtay 11. HD, E. 2009/6326, K. 2009/1286, 05.02.2009 tarihli kararı. (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2007-6326-k-2009-1286-t-5-2-2009>) Erişim Tarihi: 22.07.2024; “6102 sayılı TTK'nın 420. maddesi gereğince sermayenin 1/10'ine sahip ortaklar tarafından finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konuların ertelenmesi talep edildiğinde genel kurul başkanının başkaca hiçbir işlem yapmaksızın bu konuların görüşmesini bir ay sonraya bırakması gerekmekte olup, 6102 sayılı TTK'nın 413. maddesi uyarınca yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi finansal tabloların müzakeresi maddesiyle ilgili sayılmalıdır. Dolayısıyla finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesine karar verildiği halde buna bağlı konulardan olan yönetim kurulu üyelerinin seçimine ilişkin davalı şirketin genel kurul gündeminin 6. maddesinin görüşülmesinin de ertelenmesi gerekirken bu maddenin görüşülerek yeni yönetim kurulu üyelerinin seçimine karar verilmesi doğru görülmediği gibi dava konusu genel kurul toplantı gündeminin 4. maddesine ilişkin yönetim kurulu ve denetim kurulu üyelerinin ibralarına ilişkin gündem maddesinin de görüşülerek karar verilmesi doğru görülmemiş, davacılar vekilinin gündemin 4. ve 6. maddelerine yönelik temyiz itirazlarının kabulü ile kararın davacılar

ve finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesinin daha önce görev yapanlar dışında yeni yönetici ve denetçi seçiminin de ertelenmesine yol açmayacağı, ayrıca şirket ile işlem yapma ve rekabet yasaklarının kaldırılmasının da mümkün olduğu sonucuna varmıştır⁵⁸.

Bu noktada bir soru ortaya çıkmaktadır. Finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesinin şirketle işlem yapma ve rekabet yasağına aykırı davranma ile ilgili olarak herhangi bir bağlantısı bulunmakta mıdır? Doktrinde ileri sürülen bir görüş⁵⁹ bu soruya olumsuz cevap vermektedir. Buna göre, finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesi talebi ile TTK m.395'te düzenlenen şirketle işlem yapma yasağı ve TTK m.396'da düzenlenen rekabet yasağına aykırı davranışlarda bulunabilme izni ile herhangi bir ilişkisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, finansal tabloların görüşülmesi ertelense bile genel kurul aynı toplantıda TTK m.395 ve 396'dan kaynaklanan yasakların kaldırılmasına ilişkin izinleri karara bağlayabilir⁶⁰. Buna karşın, doktrinde ileri sürülen ve bizim de katıldığımız bir diğer görüş ise sorunu yeni yönetim

yararına bozulması gerekmiştir.”, Y. 11. HD, E. 2016/11091 K. 2018/4259 04.06.2018 tarihli kararı (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2016-11091-k-2018-4259-t-4-6-2018>) Erişim Tarihi: 08.08.2024.

⁵⁸ “T.T.K.nun 377. maddesi uyarınca ekseriyetin veya şirket sermayesinin onda birine sahip olan azınlığın gerekçesiz dahi olsa talebi üzerine bilançonun tasdiki hakkındaki müzakere ve bununla bağlantılı görüşmelerin bir ay sonraya bırakılması zorunlu olup, bunların dışında, bilanço ile ilgili olmayan (daha önce görev yapanlar dışında yeni yönetici ve denetçi seçimi, yine aynı yasanın 334- 335. maddelerine göre verilen izinler gibi) hususların görüşülerek karar alınması mümkündür.” Yargıtay 11. HD, E. 2003/2885, K.2003/9174, 13.10.2003 tarihli kararı. (<https://www.lexpera.com.tr>) Erişim Tarih: 24.07.2024. Benzer bir karar için bkz. “Yasanın bu açık hükmüne rağmen genel kurulda davacının bu isteminin reddedilerek bilanço ve gelir tablolarının oylanarak onanması, yönetim ve denetim kurulunun ibralarının görüşülmesi ve oylanması doğru olmayıp, mahkemece bu nedenle bu gündem maddelerinde alınan kararların iptali doğru ise de yönetim ve denetim kurulu üyelerinin seçimi ve yönetim kurulu üyelerine izin verilmesine dair gündem maddeleri TTK'nın 420. maddesinde gösterilen “finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konular” kapsamında bulunmamaktadır. Dairemizin yerleşmiş kararları da bu yöndedir.” Y.11. HD, E. 2013/12519 K. 2014/2803 18.02.2014 tarihli kararı (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2013-12519-k-2014-2803-t-18-2-2014>) Erişim Tarihi: 09.07.2024.

⁵⁹ Şener (n 1) 496.

⁶⁰ Şener (n 1) 496. “..... esasen yönetim kurulu üyelerine izin verilmesi kararı bilanço görüşmeleriyle ilgili bulunduğundan görüşülmesi ertelenmesi gereken bir gündem maddesi olduğundan, tüm yönetim kurulu üyeleri açısından da alınan kararın bilanço ile ilgili sayılması karşısında bilanço görüşmelerinin ertelendiği bir toplantıda alınmaması gereken kararlardan olduğu gerekçesiyle, istinaf isteminin esastan reddine karar verilmiştir.

Kararı, davalı vekili temyiz etmiştir.

Yapılan yargılama ve saptanan somut uyuşmazlık bakımından uygulanması gereken hukuk kuralları gözetildiğinde İlk Derece Mahkemesince verilen kararda bir isabetsizlik olmadığına anlaşılmaya göre yapılan istinaf başvurusunun HMK'nın 353/b-1 maddesi uyarınca Bölge Adliye Mahkemesince esastan reddine ilişkin kararın usul ve yasaya uygun olduğu kanısına varıldığından Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanmasına karar vermek gerekmiştir.” Y.11. HD, E. 2019/800, K. 2020/3961 08.10.2020 Tarihli kararı. (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2019-800-k-2020-3961-t-8-10-2020>) Erişim Tarihi: 12.08.2024.

kurulu üyelerinin seçilip seçilmeyeceği ihtimaline göre çözmeyi tercih etmiştir⁶¹. Buna göre, yeni yönetim kurulu üyelerinin seçimleri ve bu yeni üyelerine verilecek olan rekabet etme, şirketle işlem yapma izinlerine ilişkin konuların görüşülmesinin ertelenmesine gerek olmadığı, buna karşın görevdeki yönetim kurulu üyelerinin seçimi ve buna bağlı olarak şirketle işlem yapma ve rekabet etmeye ilişkin izinlerin ise finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesinden etkileneceği kabul edilebilir.

Finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesine rağmen, aynı toplantıda yeni yönetim kurulu üyelerinin seçilip seçilemeyecekleri de soru işaretlerine yol açabilmektedir. Soru işaretlerinin giderilmesi için burada bir ayırım yapılmalıdır. Şayet yönetim kuruluna seçilecek kişilerin tamamı yeni kişilerden oluşuyorsa, finansal tabloların görüşülmesinin ertelendiği toplantıda yönetim kurulu üyelerinin seçilebilmesi yine de mümkün olmalıdır. Çünkü tamamen yeni kişilerden oluşacak yönetim kurulu üyelerinin genel kurul tarafından serbestçe değerlendirilebilmesi ve seçim kararının bağımsız bir iradeyle alınması mümkün olmaktadır. Buna karşılık, yönetim kurulu üye adaylarının bir kısmı veya tamamı önceki faaliyet döneminde de aynı görevi ifa etmişlerse, bunların ertelemeye rağmen aynı genel kurul toplantısında tekrar yönetici olarak seçilmeleri sakıncalıdır ve alınan bu kararın TTK 445 vd. göre iptali gündeme gelmektedir. Çünkü azınlığın finansal tabloların görüşülmesini erteleyebilmesi sayesinde süreç içerisinde ortaya konan somut gerekçeler ve kanıtlar, finansal tablolara yapılan itirazlar, genel kuruldaki tartışma ve açıklamalarla diğer pay sahiplerinin de aydınlanmasını sağlayacaktır. Finansal tablolar hakkında tam bilgi sahibi olmaksızın bunları hazırlayan eski yönetim kurulu üyelerinin tekrar bu göreve seçilmeleri, genel kurul kararlarının pay sahiplerinin serbest iradeleriyle alınmasını amaçlayan düşünceyle bağdaşmaz. İbraya ilişkin görüşmeler, finansal tablo görüşmeleriyle birlikte erteleneceğinden, eski yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmemeleri de her zaman olanaklıdır⁶². Doktrinde isabetli bir şekilde yapılan tespite göre, eTTK m.377'den farklı olarak, bağlı konu olarak yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi de zorunlu ertelemeye tâbi olacaktır⁶³. Bu ertelemenin ise, Kanun'da benimsenen çoğunlukça istenmeyen yönetim kurulu üyelerinin azlinin geciktirilmemesi gerektiği ilkesine aykırı bir durum meydana getirdiği açıktır⁶⁴. Soruna ilişkin

⁶¹ Pulaşlı (n 2) 1561, 1562.

⁶² Şener (n 1) 494-495.

⁶³ "...Bu itibarla, özellikle finansal tabloların ayrılmaz bir parçası niteliğinde olan kar- zarar hesabının müzakeresi de ertelemeye dahil olduğu gibi kâr payı dağıtımı, ibranın da ertelenmesi ve yeni üye seçimi yoksa yönetim kurulu üyelerinin ve denetçilerin seçiminin de ertelenmesi gerekir." Bkz. Pulaşlı (n 2) 1561.

⁶⁴ Erdoğan Moroğlu, *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler* (On İki Levha Yayıncılık 2012) 225.

olarak Yargıtay tarafından verilen kararlarda TTK m.413 gereğince yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçilmesi finansal tabloların görüşülmesi maddesiyle ilgili sayıldığı için finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesine karar verildiği yönetim kurulu üyelerinin seçimine ilişkin gündem maddesinin görüşülmeye devam edilmesi doğru bulunmamış ve sonuç olarak yönetim kurulu üyelerinin seçimi maddesi bağlı konu olarak kabul edilmiştir⁶⁵.

G. İkinci Toplantı Süreci

TTK m.420'ye göre, finansal tabloların görüşülmesi ertelendiğinde genel kurul toplantısı bir aya sonrasına ertelenmiş olur. Bu bir aylık süre emredici nitelikte bir düzenleme olduğu için kısaltılamaz. Ancak doktrinde azınlığın da onay vermesi halinde bir aydan daha az bir sürede ikinci toplantının yapılabileceği kabul edilmiştir⁶⁶. Sürenin daha uzun bir zaman olarak belirlenebilmesi hakkında ise doktrindeki bir görüş bunun mümkün olduğunu ileri sürmektedir⁶⁷. Kanaatimizce bir aylık süre nispi emredici bir süredir. Bu sebeple asgari bir süre olarak kabul edilmelidir. Azınlık pay sahiplerinin yararına bu sürenin uzatılması azınlık pay sahiplerinin de rızası ile mümkün olmalıdır. Buna karşın sürenin daha kısaltılması azınlık pay sahiplerinin açık ya da üstü örtülü rızası olsa da mümkün olmamalıdır.

İkinci toplantının yapılan ilk toplantının devamı mı yoksa yeni bir toplantı mı olduğu yönünde TTK m.420'de bir açıklık yoktur. Ancak Genel Kurul Yönetmeliği m.21 f.2'de ikinci toplantının önceki toplantının devamı olduğu açıkça belirtilmiştir. Bunun bir sonucu olarak gündeme bağlılık kuralı geçerliğini korur ve çağrının yapıldığı toplantının gündemleri dışında yeni ve başka bir konu ikinci toplantıda görüşülemez. Eğer görüşülmesi, karara bağlanması gereken yeni bir durum ortaya çıkmış ise ve bununla bağlantılı olarak yeni bir genel kurul toplantısının gerçekleştirilmesinde bir zorunluluk bulunuyorsa yeni bir olağanüstü genel kurul toplantısının yapılması gerekir⁶⁸.

İkinci toplantı, TTK m.418 f.1 gereğince toplantı yetersayısı sağlanamaması sebebiyle ertelenen genel kurul toplantısı değildir. Bu sebeple TTK m.420 f.1 gereğince finansal

⁶⁵ Yargıtay 11. HD, E.2016/2098, K. 2016/9484, 12.12.2016 tarihli kararı. (<https://app.e-uyar.com/karar/index/2bc59068-6dd6-4745-85f0-520dcdff8423c>) Erişim Tarihi: 18.08.2024.

⁶⁶ “Finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesine ilişkin yasa öngörülen bir aylık süre, azınlık lehine tanınmış asgari bir süre olup, toplantının daha uzun bir süre ertelenmesi mümkündür. Ancak, daha az bir süre de öngörülebilmesi için azınlığın onayı gerekir.”, Pulaşlı (n 2)1561.

⁶⁷ Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu (n 29) 571; Aynı yönde bkz. Çakırbay (n 24) 429.

⁶⁸ Bilgili ve Demirkapı (n 5) 293.

tabloların görüşülmesinin ertelendiği toplantının gerçekleştirilebilmesi için de çağrı usulü başta olmak üzere genel kurul toplantıları için aranan koşulların gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu koşullar arasında TTK m.418 f.1’de düzenlenen toplantı yetersayına ilişkin koşul da bulunmaktadır. Dolayısıyla, erteleme üzerine finansal tabloların görüşüleceği genel kurul toplantısında da öncelikle toplantı yetersayı koşulu sağlanmalıdır ki, toplantı başkanı genel kurul toplantısını açsın ve finansal tablolar görüşülsün. Toplantı yetersayısı koşulu sağlanmadığı takdirde ise TTK m.418 f.1 gereğince toplantı ertelenecek ve artık toplantı yetersayı koşulu aranmayan ikinci genel kurul toplantısında finansal tabloların görüşülmesi mümkün olabilecektir.

İkinci kez erteleme talep edebilecek azınlık ilk erteleme talep eden azınlıkla aynı olmak zorunda değildir. Başka bir azınlık grubu da erteleme talep edebilir. Zira, ilk erteleme talebinde bulunan azınlık için ilgililerce yapılan açıklama yeterli addedilirken, diğer bir azınlık için yapılan açıklamalar yetersiz görülebilir⁶⁹.

İlk toplantının devamı niteliğinde olan ikinci toplantıda ikinci kez erteleme yapılabilmesinin Kanundaki şartı, azınlığın istemiyle toplantının bir defa ertelendikten sonra, finansal tabloların görüşülmesinin tekrar geri bırakılması, finansal tabloların itiraza uğrayan ve tutanağa geçirilmiş noktaları hakkında, ilgililer tarafından dürüst hesap verme ilkeleri uyarınca cevap verilmemiş olmasıdır. O halde bu düzenleme karşısında, azınlık ilk toplantıda olmasa da ikinci toplantıda finansal tabloların görüşülmesinin bir kez daha ertelenebilmesi için makul ve inandırıcı bir gerekçe ortaya koyması gerekmektedir. Hiçbir gerekçe göstermeksizin, keyfi ve soyut olarak finansal tabloların görüşülmesi bir kez daha ertelenemeyecektir. Ancak, azınlık tarafından ortaya konan gerekçelerin genel kurulda kabul edilmesi, finansal tabloların görüşülmesinin ikinci kez ertelenebilmesi için gerekli değildir⁷⁰. Azınlık tarafından, gerekçelerin açıkça ortaya konması ve gerekçelerle birlikte talebin toplantı tutanağına geçirilmesi gerekli ve aynı zamanda yeterlidir⁷¹. Şartları tek tek daha ayrıntılı ele alacak olursak TTK m.420 f.2 gereğince, finansal tabloların itiraza uğrayan ve tutanağa geçmiş

⁶⁹ Çakırbay (n 24) 422.

⁷⁰ “Azınlığın yeniden erteleme talebi üzerine, finansal tablolar hakkında dürüst hesap verme ölçüsü ilkelerine uygun olarak yeterli bilgi verilip verilmediğine genel kurul karar verecektir. Dolayısıyla genel kurul, dürüst hesap verme ölçüsü ilkelerine uygun olarak açıklamalarda bulunulmamasına rağmen, ikinci kez finansal tablo görüşmelerinin ertelenmesini kabul etmezse, bu durumda Türk Ticaret Kanunu madde 445 hükmü vd. kurallarına göre, alınan genel kurul kararı iptal edilebilir.” Bkz. Şener (n 1) 498. Aynı yönde bkz. “İlgililer tarafından, azlığın itiraz ettiği noktalara verilen cevapların dürüst hesap verme ölçüsü ilkelerine uygun olup olmadığına genel kurul karar verecektir.”, Okan (n 9) 2309.

⁷¹ Şener (n 1) 493.

bulunan noktaları hakkında, ilgililer tarafından, dürüst hesap verme ölçüsü ilkeleri uyarınca cevap verilmemiş olması ikinci kez erteleme talebinin ileri sürülebilmesi için şarttır. Kanundaki düzenlemeye göre ikinci toplantı için ilk toplantıda finansal tabloların itiraz edilen noktalarının tutanağa geçirilmiş olması gerekmektedir. Tutanağa geçirilen bu konular hakkında ilgililerce dürüst hesap verme ölçüsü⁷² ilkesi uyarınca cevap verilmemiş olması şartın ikinci kısmını oluşturmaktadır⁷³.

SONUÇ

Anonim şirketlerde çoğunluk ilkesinin geçerli olması nedeniyle azınlıkların korunması için azınlıklara birtakım haklar verilmiştir: Bu haklar azınlığın çoğunluk karşısında bir söz sahibi olabilmesini sağlayan, olumlu ve olumsuz azınlık hakları olarak ikiye ayrılan haklardır. Bu çalışmada olumlu azınlık haklarından finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesi incelenmiştir.

Finansal tablolar anonim şirketlerde pay sahiplerinin şirketin mali durumu hakkında bilgi alması amacıyla hazırlanan tablolardır. Bu tablolara ilgili yapılacak görüşmenin ertelenmesi için azınlık talebi yeterlidir, genel kurulun ayrıca bir karar alması gerekmemektedir. Toplantının ertelenmesine karar verilirse toplantı bir ay sonrasına ertelenir. Ertelenecek olan konular finansal tabloların görüşülmesi ve buna bağlı konulardır. Buna bağlı konular denilmekle birlikte kanunda bu konuların tam olarak hangi konular olduğu düzenlenmemiştir. Bu konuların hangi konular olabileceği öğreti ve yargı kararlarıyla şekillenmiştir.

⁷² Dürüst hesap verme ölçüsü ilkesindeki ölçüsü ibaresi öğretideki bir görüşe göre herhangi bir anlam yüklenmesi mümkün olmayan, gereksiz bir kelime olarak değerlendirilmiştir. Bkz. Kendigelen A, *Yeni TTK Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler* (On İki Levha Yayıncılık 2016) 319.

⁷³ Bu noktada şartın daha iyi anlaşılabilmesi için dürüst hesap verme ilkesinin de incelenmesi gerekmektedir. Dürüst hesap verme ilkesi ile Türk Medeni Kanunu m.2'deki dürüstlük ilkesi arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Dürüst hesap verme ilkesi, özenli ve gerçek bilgileri içerecek şekilde azınlık hakkı sahiplerinin bilgilendirilmesi anlamına gelmektedir. Dürüst hesap verme ibaresinin hükme bilinçle bir şekilde konulduğu, buradaki amacın sadece aydınlatma, üyelerin fikirleri olsun diye bilgi verme olmadığı; denetlemeye olanak sağlayacak rakamların, olguların ve sonuçların açıklanmasının da dürüst hesap verme ilkesinin benimsenmesinin sebepleri arasında yer aldığı TTK madde gerekçesinde ifade edilmiştir. Gerekeçedeki açıklama dikkate alındığında, ilgililerin dürüstlük kuralına uygun olarak, azınlık hakkı sahiplerinin denetlemesine olanak sağlayacak şekilde finansal tablolara ilişkin itiraz edilen noktaları cevaplandırmaları gerekmektedir. Verilen cevapların dürüst hesap verme ilkesine uygun olmaması halinde ise azınlık pay sahiplerinin bu hususu tespit ettirmek ve genel kurul toplantısının ikinci kez ertelenmesi için mahkemeden talepte bulunabilmek hakları ortaya çıkmaktadır. Bkz. Kardelen Bahadır 'Anonim Ortaklıkta Azlık Hakkı Sahiplerinin Genel Kurul Toplantısını Ertelmesi'. (Kesici/ Gökteş/ Egemen Hukuk Bürosu Yayını,2020) <<https://www.kesicigoktasegemen.av.tr/anonim-ortaklikta-azlik-hakki-sahiplerinin->genel-kurul-toplantisini-erteletmesi-y56>> Erişim Tarihi: 10.08.2024.

Görüşülmesi ertelenen konular hakkında ikinci bir toplantı yapılması gerekir. İkinci toplantıda tekrar bir erteleme kararı alınabilmesi için ilk toplantıdaki itirazların tutanağa geçirilmiş olması ve ilgililerin bu hususlar hakkında dürüst hesap verme ilkesi çerçevesinde cevap vermemiş olması gerekmektedir. Bu şartın sağlanması durumunda ilk toplantıda erteleme isteyen azınlık grubu veya yeni bir azınlık grubu tarafından ikinci kez erteleme yapılabilir.

Erteleme talebinin yerine getirilmemesi durumunda ise eğer ertelenmesi istenen husus finansal tabloların görüşülmesi ve buna bağlı bir konuya alınan kararlar iptal edilmelidir. Ancak bu konular dışında bir karar alınması durumunda bu iptal nedeni oluşturmayacaktır. Sonuç olarak finansal tabloların görüşülmesinin ertelenmesi hakkı azınlık pay sahiplerinin şirketin mali durumu hakkında bilgi almasını ve şirket yönetimine daha iyi katılmasını sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

Aksu Özkan R, ‘Anonim Şirkette Finansal Tablo Kavramı’, (2020) 15(162) *Terazi Hukuk Dergisi* 302-311.

Altıntaş H, ‘6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları’, (Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, 2015).

Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik, Kabul Tarihi: 28.11.2012, RG 28.11.2012/28481.

Ayhan R, Çağlar H ve Özdamar M, *Şirketler Hukuku* (Yetkin Yayıncılık, 2021).

Bahadır K, ‘Anonim Ortaklıkta Azlık Hakkı Sahiplerinin Genel Kurul Toplantısını Erteletmesi’. (Kesici/ Gökteş/ Egemen Hukuk Bürosu Yayını,2020) <<https://www.kesicigoktasegemen.av.tr/anonim-ortaklikta-azlik-hakki-sahiplerinin->genel-kurul-toplantisini-erteletmesi-y56>> Erişim Tarihi: 10 Ağustos 2024.

Bahtiyar M, *Ortaklıklar Hukuku* (15. Baskı Beta Yayıncılık, 2021).

Bilgili F ve Demirkapı E, *Şirketler Hukuku* (9. Baskı Dora Yayıncılık, 2013).

Canpolat Sert S, ‘Anonim Ortaklıklarda Azınlık Haklarının İncelenmesi’, (2008) (74) *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* 158-190.

Çakırbay A.S, 'Finansal Tabloların Müzakeresinin Ertelenmesi', (2019) 9(18) *Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 417-438.

Poroy R, Tekinalp Ü ve Çamoğlu E, *Ortaklıklar Hukuku I* (15. Baskı Vedat Yayıncılık, 2021).

Çebi H, *Şirketler Hukuku* (Seçkin Yayıncılık, 2020).

Çiftçi N, 'Anonim Şirketlerde Azınlığın Finansal Tabloların Müzakeresinin Ertelenmesini İsteme Hakkı', (Yüksek Lisans Tezi, KTO Karatay Üniversitesi, 2023).

Doğan D, 'Türk Ticaret Kanunu, Tasarısı ve Yargıtay Kararları Işığında Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları', (Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, 2009).

Evgallıoğlu S, 'Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları ve Azınlığın Korunması', (Yüksek Lisans Tezi, Antalya Bilim Üniversitesi, 2021).

Kalender E, 'Anonim Şirket Genel Kurul Toplantı Gündemindeki Bir Konunun Görüşülmemesi Mümkün Müdür?', (2022) 2(2) *Kırıkkale Hukuk Mecmuası* 527-542.

Karşlıoğlu H, 'TTK'nın 420'nci Maddesi Uyarınca, Genel Kurul Toplantısında Azlığın Finansal Tabloların Görüşülmesini Erteletmesi Hakkının Gerekliliği Sorunu', (2022) 30(2) *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 511-541.

Kayıklık A, 'Anonim Şirkette Azınlığın Korunması: Kim İçin, Neden ve Nasıl Bir Koruma?', (2022) 80(2) *İstanbul Hukuk Mecmuası* 407-453.

Kendigelen A, *Yeni TTK Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler* (On İki Levha Yayıncılık 2016).

Moroğlu E, *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler* (On İki Levha Yayıncılık 2012).

Okan N, 'Finansal Tabloların Görüşülmesinin Ertelenmesi TTK m.420' iç Kemal Şenocak (ed) *Şirketler Hukuku Şerhi*, (Seçkin Yayıncılık, 2023).

Pulaşlı H, *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt 2* (2. Baskı Adalet Yayınevi, 2014).

Resmî Gazete Tarihi: 28.11.2012 Resmî Gazete Sayısı: 28481,
<<https://www.turmob.org.tr/arsiv/mbs/resmigazete/28481-28481.pdf>> Erişim Tarihi 20
Ağustos 2024.

Şener O. H, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku* (Seçkin Yayınevi 2022).

Tekinalp Ü, ‘Azınlığın Bilançonun Onaylanmasına İlişkin Müzakerenin Ertenilmesi Hakkı’, (1976) 42(1-4) *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası* 233-243.

Ünal Y. G, ‘Anonim Şirketlerde Azınlığın Haklı Nedenle Fesih Davası Açma Hakkı’, (Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi, 2021).

Yetkin E. S, ‘TTK m. 420 uyarınca Genel Kurul Toplantısının Ertenilmesi’, (2020) 5(1) *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 3653-3673.

Zorluer O, ‘Anonim Şirketlerde Azınlık Haklarının Kötüye Kullanılmasına Karşı Çoğunluğun Korunması’ (Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2020).

Yazar Beyanı	
Yazarların Katkıları	Bu makaleye yazarlar eşit katkıda bulunmuşlardır.
Mali Destek	Yazarlar, bu çalışmanın araştırılması, yazarlığı veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.
Çıkar Çatışması/Ortak Çıkar Beyanı	Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması veya ortak çıkar beyan edilmemiştir.
Etik Kurul Onayı Beyanı	Çalışmanın herhangi bir etik kurul onayı veya özel bir izne ihtiyacı yoktur.
Araştırma ve Yayın Etiği Bildirgesi	Yazarlar, makalenin tüm süreçlerinde TRÜHFD’nin bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulduğunu ve verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde TRÜHFD’nin, yayın ve editör kurullarının hiçbir sorumluluğunun olmadığını beyan etmektedir.